

NTC Firenze

- Protocol informatiebeveiligingsincidenten en datalekken

Documentgegevens

Versiebeheer

Versie	Datum versie	Wijzigingen
0.1	06-05-2018	Initiële versie, modelversie BRON
0.2	31-12-2020	

Goedkeuring

Versie	Datum vastgesteld	Vastgesteld door
0.2.	6 februari 2021	ALV

Distributie

Versie	Datum gedeeld	Gedeeld met
0.1	06-05-2018	Bestuur (Katrien, Ivo, Imco, Piet)
0.2.	31-12-2020	Bestuur (Lapo, Bianca, Sarah), docenten, ALV

Inhoud

1	Wet- en regelgeving datalekken.....	4
2	Afspraken met leveranciers.....	4
3	Werkwijze.....	5
3.1	Uitgangssituatie.....	5
3.2	De vier rollen	5
3.3	De zeven stappen	5
3.3.1	Ontdekken	5
3.3.2	Inventariseren	5
3.3.3	Beoordelen	6
3.3.4	Repareren.....	7
3.3.5	Melden	7
3.3.6	Vastleggen	7
3.3.7	Informeren betrokkene: leerling en/of zijn ouders.....	7
4	Monitoring beveiligingsincidenten en datalekken	7
5	Communicatie	8

Inleiding

Het Protocol informatiebeveiligingsincidenten en datalekken sluit aan bij de uitgangspunten in het informatiebeveiligings- en privacy beleid van NTC Firenze.

Dit protocol biedt een handleiding voor de professionele melding, beoordeling en afhandeling van beveiligingsincidenten en datalekken. Het doel hiervan is het voorkomen van beveiligingsincidenten en datalekken.

Dit protocol is van toepassing op de gehele organisatie van NTC Firenze, zoals vermeld in het IBP beleid en al haar docenten.

Definities

Beveiligingsincident	Een beveiligingsincident is een gebeurtenis die er voor zorgt of zou kunnen zorgen dat de beschikbaarheid, integriteit en/of vertrouwelijkheid van de informatievoorziening wordt aangetast.
Informatievoorziening	Het geheel van mensen, middelen en maatregelen, gericht op de informatiebehoefte van de organisatie.
Datalek	Een beveiligingsincident waarbij persoonsgegevens verloren raken of onrechtmatig worden bewerkt (opgeslagen, aangepast, verzonden, et cetera). Alle datalekken zijn beveiligingsincidenten, maar niet alle beveiligingsincidenten zijn datalekken.
Betrokkene	De persoon van wie de persoonsgegevens zijn gelekt.

1 Wet- en regelgeving datalekken

Op 1 januari 2016 is de Wet **meldplicht** datalekken ingevoerd. Door deze meldplicht zijn ook scholen verplichting melding te maken van ernstige datalekken bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Het nalaten van deze melding kan leiden tot een aanzienlijke boete.

De meldplicht is alleen van toepassing wanneer **persoonsgegevens** worden verwerkt. Bijvoorbeeld in de leerlingadministratie of digitale leermiddelen. Als de school gebruik maakt van leveranciers, zoals uitgevers of distributeurs, die persoonsgegevens ontvangen van de school, dan moet de school met deze bewerkers aanvullende afspraken maken over het melden van datalekken.

Er is sprake van een **datalek** als er bij een beveiligingsincident persoonsgegevens verloren zijn gegaan, óf waarbij het niet valt uit te sluiten is dat persoonsgegevens verloren zijn gegaan. Er is persoonlijke informatie 'gelekt'. Een klassiek voorbeeld van een datalek is een hack waarbij een database met persoonsgegevens is gestolen. Maar ook het verliezen van een usb-stick met daarop de adresgegevens van klas 3b, is een datalek.

De meldplicht geldt voor de verantwoordelijke voor de persoonsgegevens, dat is dus het schoolbestuur. Een leverancier is een bewerker voor de school. Er kan worden afgesproken dat een bewerker namens de verantwoordelijke de melding doet, maar dat gebeurt dan onder verantwoordelijkheid van het schoolbestuur. Dat moet wel worden afgesproken, anders zal de verantwoordelijke zelf de melding moeten doen.

Als er een datalek is, moet daar binnen 72 uur na ontdekking van het lek melding van worden gedaan bij de Autoriteit Persoonsgegevens.

2 Afspraken met leveranciers

Het schoolbestuur moet als verantwoordelijke voor de persoonsgegevens afspraken maken met leveranciers als die persoonsgegevens ontvangen¹. Afspraken over datalekken vallen daar ook onder. Spreek af:

- Hoe informeer je elkaar over datalekken, en zorg ook voor bereikbaarheid tijdens bijvoorbeeld het weekend en vakanties.
- Wie doet de melding bij de Autoriteit Persoonsgegevens.
- Welke informatiegegevens de bewerker moet geven in geval van een datalek.
- Welke informatie nodig is voor het doen van een melding en dat je elkaar informeert over de melding (maak afspraken dat je een kopie van de melding krijgt of doorstuurt).
- De tijd waarbinnen de bewerkers de gegevens moet aanleveren.
- Wie de communicatie met de gebruikers voor haar rekening neemt als dat nodig is.

Maak schriftelijke afspraken met uw bewerker(s) over datalekken. Hiervoor kan gebruik worden gemaakt van de model bewerkersovereenkomst die hoort bij het convenant "Digitale onderwijsmiddelen en privacy" (www.privacyconvenant.nl).

¹ Het NTC Firenze maakt geen gebruik van leveranciers van administratieve systemen of leermiddelen. Om deze reden zijn er nog geen verwerkersovereenkomsten afgesloten.

3 Werkwijze

3.1 Uitgangssituatie

- Er is een actueel informatiebeveiligings- en privacy beleid;
- Er is een actueel document betreffende het aanvaardbaar gebruik van bedrijfsmiddelen en/of gedragscode ICT- en internetgebruik².

3.2 De vier rollen

Er zijn tenminste vier rollen die onderscheiden moeten worden om een beveiligingsincident en/of datalek succesvol af te handelen:

1. **Ontdekker** (medewerker); degene die het beveiligingsincident of datalek op het spoor komt en het proces in werking stelt.
2. **Meldpunt** (contactpersoon gegevensbescherming); een centrale locatie waar alle beveiligingsincidenten worden geregistreerd en verder worden verwerkt.
3. **Melder** (contactpersoon gegevensbescherming); degene die verantwoordelijk is voor het melden van een datalek bij de Autoriteit Persoonsgegevens.
4. **Technicus** (contactpersoon gegevensbescherming); degene die de oorzaak van het datalek kan vinden en kan (laten) repareren.

3.3 De zeven stappen

3.3.1 Ontdekken

De Ontdekker merkt een beveiligingsincident op. Via eigen waarneming of via waarneming van een derde. De Ontdekker verzamelt zoveel mogelijk informatie over het beveiligingsincident en meldt het bij het meldpunt.

3.3.2 Inventariseren

Het Meldpunt bepaalt dan of er voldoende informatie omtrent het beveiligingsincident bekend is. Zo niet, dan zet hij aanvullende vragen uit bij de Ontdekker en/of de Technicus. De volgende informatie wordt daarna vastgelegd:

- Samenvatting van het beveiligingsincident, wat is er met de gegevens gebeurd, wat voor gegevens zijn het (bijzondere gegevens of van gevoelige aard)
- Datum/periode van het beveiligingsincident
- Aard van het beveiligingsincident
- Wanneer van toepassing (bij een datalek):
 - o Omschrijving van de groep betrokkenen
 - o Aantal betrokkenen
 - o Type persoonsgegevens in kwestie
 - o Worden de gegevens binnen een keten gedeeld

² Het NTC Firenze beschikt niet over eigen middelen of netwerkfaciliteiten. Om deze reden is er geen gedragscode opgesteld.

3.3.3 Beoordelen

Wanneer het Meldpunt voldoende informatie heeft verzameld, en een datalek vermoed, stuurt deze de Melder een verzoek om de verzamelde informatie te bekijken. De Melder beoordeelt de feiten om te bepalen of een melding aan de Autoriteit persoonsgegevens en/of betrokkenen vereist is.

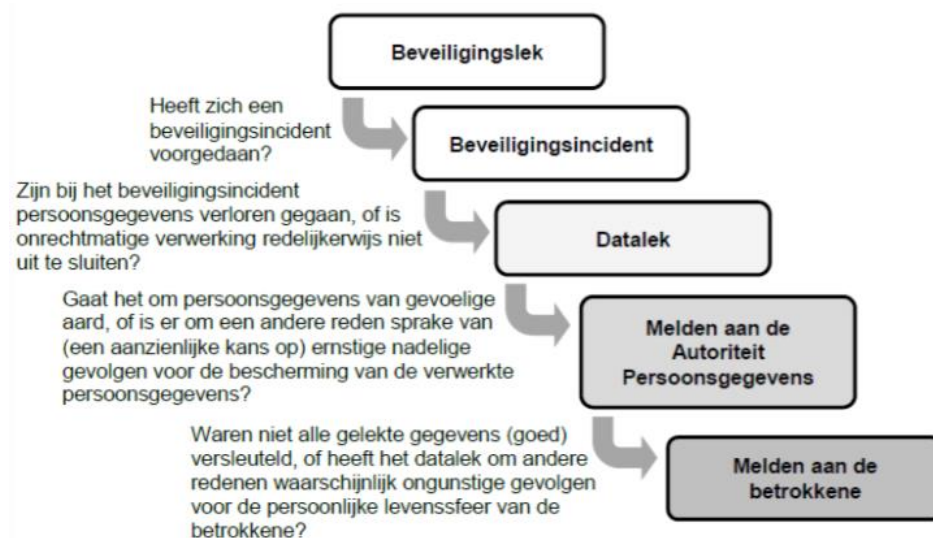
De volgende informatie wordt vastgelegd door de Melder:

- Mogelijke gevolgen voor de persoonlijke levenssfeer van de betrokkenen
- Wordt het datalek gemeld aan de Autoriteit Persoonsgegevens? Waarom niet?
- Wordt het datalek aan betrokkenen gemeld? Waarom niet?
- Hoe worden meldingen gedaan? Wat is de inhoud van de melding?

Bij de beoordeling of er sprake is van een ‘meldingsplichtig datalek’, hou je rekening met het type gegevens en met de hoeveelheid gegevens. Indien het datalek leidt tot een aanzienlijke kans op ernstige nadelige gevolgen voor de bescherming van persoonsgegevens, of als het ernstige nadelige gevolgen heeft voor de bescherming van persoonsgegevens, moet er gemeld worden.

Van die ernstige nadelige gevolgen of de kans op ernstige nadelige gevolgen is bijvoorbeeld sprake wanneer er heel veel gegevens van een betrokkene of gegevens van heel veel betrokkenen gelekt zijn maar ook wanneer de gelekte gegevens “gevoelig” zijn zoals bijvoorbeeld bijzondere persoonsgegevens over gezondheid, over de financiële of economische situatie van de betrokkene, of als de gegevens kunnen leiden tot stigmatisering van de betrokkene (denk aan het lekken van een leerling die vaak kinderen pest en daarmee gezien kan worden als notoire pester).

De onderstaande beslisboom kan gebruikt worden:

3.3.4 Repareren

De Technician (intern of extern) wordt gevraagd te achterhalen wat de oorzaak van het beveiligingsincident is en moet de oorzaak (laten) verhelpen. De technician van het NTC Firenze legt onderstaande vast:

- Technische en organisatorische maatregelen die genomen zijn om de inbreuk te verhelpen en verdere inbreuk te voorkomen. Voorgaande voor zover de oorzaak bekend is.
- Zijn de gelekte gegevens onbegrijpelijk voor degenen die er kennis van heeft kunnen nemen? Hoe zijn de gegevens onbegrijpelijk gemaakt (versleuteld)?

3.3.5 Melden

Indien de conclusie in paragraaf 3.3.3 is dat er melding gedaan moet worden bij de Autoriteit Persoonsgegevens (en eventueel betrokkenen), dan zal de Melder dit binnen twee werkdagen doen. De melding bevat alle verzamelde informatie en de getroffen incidentele en structurele technische en organisatorische maatregelen. Het lek wordt gemeld bij het meldloket datalekken:

<https://datalekken.autoriteitpersoonsgegevens.nl/actionpage?0> en de Italiaanse counterpart. Het meldingsformulier is openbaar en neem eens een kijkje welke informatie er eigenlijk nodig is om een datalek te melden. Dan ben je voorbereid mocht dat ooit nodig zijn.

3.3.6 Vastleggen

Alle informatie, die in de voorafgaande stappen is ingewonnen of ontstaan, wordt gearhiveerd door het Meldpunt waarmee het incident is afgesloten. Het Meldpunt verstuurt een samenvatting van de genomen maatregelen aan de Ontdekker.

3.3.7 Informeren betrokkene: leerling en/of zijn ouders

Heeft het datalek waarschijnlijk ongunstige gevolgen voor de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene? Dan moet het datalek ook aan de betrokkenen zelf worden gemeld. Dat zijn docenten en leerlingen, en daar zij jonger zijn dan 16 jaar, hun ouders. In principe kan ervan worden uitgegaan dat het lekken van gevoelige aard gelect gemeld moet worden bij de betrokkenen. Let op: als er persoonsgegevens zijn gelect maar die zijn beveiligd of versleuteld, en de gelecte data zijn onbegrijpelijk of ontoegankelijk voor anderen, dan hoeft dat toch niet aan betrokkenen te worden gemeld. Denk aan het lekken van een beveiligde én versleutelde database met gebruikersnamen en wachtwoorden.

4 Monitoring beveiligingsincidenten en datalekken

Het Meldpunt van het NTC Firenze maakt twee keer per jaar een analyse van de meldingen van beveiligingsincidenten en datalekken in samenwerking met de functionaris gegevensbescherming.

In de analyse wordt ingegaan op eventuele structurele ontwikkelingen, en of de noodzaak bestaat om maatregelen te nemen om herhaling te voorkomen.

Het bestuur wordt geïnformeerd over de uitkomsten van de analyse.

5 Communicatie

Denk hier na over:

- De manier van communiceren met betrokkenen en de pers.
- Hoe kan worden omgegaan met signalen van buitenaf over een mogelijk datalek.
- Is het inschakelen van externe deskundigen gewenst?